

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO – 4113-001-01/2014
D/14/504

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/14/504 „Przygotowanie szkół do objęcia dzieci sześciolletnich obowiązkiem szkolnym”.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Sylwia Zakrzewska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 89471 z dnia 17 kwietnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Staszica w Swarzędzu ul. Zamkowa 20, 62-020 Swarzędz
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Nawrocka – Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 1 im. St. Staszica w Swarzędzu (dowód: akta kontroli str. 2a)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie w roku szkolnym 2013/2014 i przygotowania na rok szkolny 2014/2015 (do dnia zakończenia kontroli, tj. 6 maja 2014 r.).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Pozytywnie oceniono w szczególności: podział sal lekcyjnych klas I-III na część edukacyjną i rekreacyjną, wyposażenie sal lekcyjnych w odpowiednie materiały dydaktyczno-naukowe, dostosowanie pomieszczeń sanitarnych do wzrostu dzieci sześciolletnich, jak i liczby tych pomieszczeń do liczby dzieci przebywających na terenie szkoły, dostosowanie wyposażenia sal lekcyjnych do wzrostu uczniów, zapewnienie (w większości obszarów) właściwych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy uczniów, zapewnienie dzieciom możliwości korzystania z ciepłego posiłku, zapewnienie odpowiedniej kadry nauczycieli do edukacji uczniów sześciolletnich oraz funkcjonowanie w szkole miejsca zabaw utworzonego w ramach programu „Radosna Szkoła” jak i własnego placu zabaw.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła niezapewnienia uczniom najmłodszym bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w Szkole, poprzez niedostosowanie mebli szkolnych, w pracowni komputerowej, szatni i części świetlicy pełniącej rolę stołówki, do zasad ergonomii.

Ponadto, NIK zwraca uwagę na to, że w toku kontroli ustalono niestanowiące nieprawidłowości okoliczności związane z nieosiągnięciem części zalecanych przez Ministra Edukacji Narodowej standardów¹. Utworzono zbyt liczny oddział b klasy I, nie zapewniono wszystkim uczniom klasy I możliwości korzystania z osobnego komputera podczas zajęć komputerowych, nie zapewniono właściwych warunków bezpieczeństwa poprzez udostępnienie w skrzydle szkoły przeznaczonym dla uczniów I etapu edukacyjnego jednej sali lekcyjnej uczniom II etapu edukacyjnego oraz poprzez przebywanie uczniów klas najmłodszych w godzinach porannych i popołudniowych (po godz. 15-tej) w świetlicy szkolnej razem z uczniami klas IV-VI.

¹ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r., poz. 977)

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zapewnienie przez szkołę warunków lokalowych i wyposażenia do edukacji uczniów sześciolletnich.

Opis stanu faktycznego

1.1 W roku szkolnym 2013/2014 liczba odrębnych sal lekcyjnych dla oddziałów klas I-III wynosiła 7, podczas gdy oddziałów klas I-III było 13. Z przydziału sal lekcyjnych wynika, iż 12 oddziałów zostało przypisanych do sześciu sal (po dwa na jedną salę, jeden po drugim w ciągu tego samego dnia), natomiast jeden oddział przypisany został do odrębnej sali lekcyjnej.

(dowód akta kontroli str.43-46, 49-50, 62)

W roku szkolnym 2014/2015 przewiduje się 9 sal lekcyjnych dla 16 oddziałów klas I-III. Oprócz siedmiu sal lekcyjnych wykorzystywanych w roku szkolnym 2013/2014, przewiduje się jedną salę², w której w roku szkolnym 2013/2014 przebywają uczniowie klas IV-VI i drugą³ umieszczoną w budynku innej szkoły⁴, w której obecnie przebywają dzieci z oddziałów przedszkolnych.

(dowód: akta kontroli str. 47-48, 102, 142-148)

1.2. Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka w wyjaśnieniu podała, że cyt. w roku szkolnym 2014/2015 uczniowie klas I uczyć się będą w systemie dwuzmianowym. Sześć oddziałów klas I będzie się uczyć w trzech salach lekcyjnych, a siódmy planowany oddział pracować będzie w systemie jednozmianowym. Istnieje duże prawdopodobieństwo utworzenia ósmego oddziału i wtedy wszystkie dzieci będą się uczyć w systemie dwuzmianowym.

(dowód: akta kontroli str. 89)

1.3. Stosownie do zasad określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁵ zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie podstawy programowej”, wszystkie sale lekcyjne (2)⁶, w których w roku szkolnym 2013/2014 uczyli się uczniowie klas I, składały się z dwóch części: edukacyjnej (wyposażonej m.in. w tablicę oraz stoły i krzesła uczniowskie) oraz rekreacyjnej (przystosowanej do rekreacji i zabawy). Sale wyposażono m.in. w pomoce dydaktyczne i przedmioty potrzebne do zajęć (takie jak liczniki, tablice edukacyjne), książki tematyczne, różnorodne gry i zabawki dydaktyczne, książki oraz sprzęt audiowizualny (w jednej sali tablica interaktywna i laptop z dostępem do internetu, a w drugiej projektor, tablica typu Ebeam i komputer z dostępem do internetu, ponadto w każdej dodatkowo magnetofon i głośniki).

(dowód: akta kontroli str. 92)

W każdej z sal znajdowały się regały, na których dzieci mogły zostawiać opisane swoimi imionami i nazwiskami segregatory z materiałami szkolnymi oraz szuflady, w których mogły przechowywać przybory szkolne.

(dowód: akta kontroli str. 92)

² Sala nr 5.

³ Sala nr 20 - pismo wystosowane w dniu 30 kwietnia 2014 r. do organu prowadzącego z prośbą o wyrażenie zgody na jej przeznaczenie dla uczniów klas I.

⁴ Gimnazjum nr 3 w Swarzędzu.

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 977.

⁶ Sale nr 6 i 8.

1.4. Meble szkolne (stoły i krzesła uczniowskie) znajdujące się w salach lekcyjnych⁷ klas I według stanu na dzień 23 kwietnia 2014 r., tj. na dzień przeprowadzania przez kontrolera NIK oględzin, dostosowano do wymagań ergonomii, stosownie do § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁸ (zwanego dalej: rozporządzeniem w sprawie bezpieczeństwa i higieny z 2002 r.).

(dowód: akta kontroli str. 94)

Pomiaru wzrostu uczniów w SP nr 1 przeprowadzała pielęgniarka (uczniów klas I – wrzesień/październik, uczniów klas III – styczeń/luty, uczniów klas V – kwiecień/maj). W każdej sali lekcyjnej przeznaczonej dla uczniów klas I-III zostały umieszczone przymiary, pozwalające dzieciom na bieżącą kontrolę dostosowania mebli szkolnych do zmieniającego się wzrostu.

(dowód: akta kontroli str. 97)

Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka w wyjaśnieniu podała, że nauczyciele na bieżąco również prowadzą pomiary wzrostu uczniów, aby w poszczególnych salach lekcyjnych dostosować meble do zasad ergonomii, a informacje o ilości krzesel i stołów do poszczególnych sal przekazuje wychowawca danej klasy do kierownika gospodarczego celem wymiany mebli. Pomiary te nie są jednak utrwalane w żadnym dokumencie, ponieważ meble wymieniane są na bieżąco, zgodnie z potrzebami zgłoszonymi przez wychowawców.

(dowód: akta kontroli str. 139-145)

1.5. W szkole, w 2010 r., utworzone zostało miejsce zabaw z wykorzystaniem zakupionych w ramach programu rządowego „Radosna Szkoła” pomocy dydaktycznych, mających na celu wspomaganie kształtowania u dziecka umiejętności motorycznych, wymienionych w § 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie form i zakresu finansowego wspierania organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I-III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia⁹, tj. m.in. materace, kształtki rehabilitacyjne, bujaki, zjeżdżalnie, paletki z piłeczkami, drabinki, płotki, piłki.

Miejsce zabaw zorganizowane zostało w wydzielonej do tego części korytarza szkolnego usytuowanego w skrzydle szkoły przeznaczonym dla uczniów z oddziałów klas I-III. Miejsce zabaw utrzymano we właściwym stanie (było czyste, a jego wyposażenie odpowiadało wymogom bezpieczeństwa).

Miejsce zabaw opatrzone stosowną tablicą informacyjną z logo programu „Radosna Szkoła”.

(dowód: akta kontroli str. 118, 120-138)

1.6. Szkoła nie ubiegała się o dofinansowanie placu zabaw z programu rządowego „Radosna Szkoła”. Utworzono natomiast, na wydzielonej, ogrodzonej części przestrzeni, własny plac zabaw, na którym zainstalowano szereg elementów zabawowych (m.in. zjeżdżalnie, huśtawki) przeznaczonych dla dzieci w wieku do 13 lat. Na placu zabaw w SP nr 1 obowiązuje Regulamin korzystania z placu zabaw przy SP nr 1, wywieszony na placu w miejscu widocznym i dostępnym dla jego użytkowników. Zgodnie z regulaminem, za bezpieczeństwo dzieci w trakcie zabaw odpowiedzialność ponoszą ich opiekunowie. W regulaminie ustalono zakazy

⁷ Vide przypis nr 5.

⁸ Dz. U. z 2003 r., Nr 6, poz. 69, ze zm.

⁹ Dz. U. Nr 110, poz. 915, ze zm.

dotyczące niszczenia, dewastacji urządzeń zabawowych, wprowadzania zwierząt, śmiecenia i spożywania alkoholu. Umieszczono również zakaz dotyczący palenia.

W wyniku przeprowadzonych w dniu 28 kwietnia 2014 r. oględzin stwierdzono, że plac zabaw jest utrzymywany zgodnie z obowiązującymi zasadami bezpieczeństwa dla tego typu urządzeń.

(dowód: akta kontroli str. 119)

1.7. Szkoła, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹⁰, posiadała świetlicę, składającą się z dwóch sal (dużego i małego pomieszczenia utworzonego z dniem 1 października 2013 r.), znajdujących się na parterze dwóch budynków. Cele i zadania świetlicy w SP nr 1, założenia organizacyjne, prawa i obowiązki uczestnika określał Regulamin Świetlicy obowiązujący od dnia 1 września 2013 r. i zaktualizowany w dniu 1 kwietnia 2014 r. W Regulaminie tym określono, iż w małym pomieszczeniu opieką obejmuje się dzieci z oddziałów przedszkolnych i edukacji wczesnoszkolnej, natomiast w dużym pomieszczeniu opieką obejmuje się uczniów klas IV-VI oraz dzieci z oddziałów przedszkolnych i edukacji wczesnoszkolnej poza godzinami pracy małego pomieszczenia świetlicy.

Duże pomieszczenie świetlicy było czynne od poniedziałku do piątku w godzinach od 6:30–16:30, natomiast godziny pracy małej świetlicy dostosowywane były do aktualnych potrzeb rodziców i dzieci oraz możliwości szkoły. W okresie przeprowadzania przez kontrolera NIK oględzin, tj. w dniu 25 kwietnia 2014 r. stwierdzono, że była ona czynna: w poniedziałki i wtorki w godz. od 9:00 do 15:00, w środę od godz. 8:50 do 14:50, w czwartek od 9:40 do 14:40 i w piątek od 10:00 do 15:00.

W wyniku oględzin stwierdzono również, że w godzinach, w których pomieszczenie świetlicy dla uczniów najmłodszych było nieczynne (tj. porannych - do godz. 9:00-10:00 i popołudniowych, czyli po godz. 15-tej) uczniowie klas I-III przebywali w dużym pomieszczeniu świetlicy razem z uczniami klas IV-VI.

(dowód: akta kontroli str. 63-79, 80-84, 117)

Meble szkolne (stoły i krzesła uczniowskie) znajdujące się w świetlicy według stanu na dzień 23 kwietnia 2014 r., tj. na dzień przeprowadzania przez kontrolera NIK oględzin, dostosowano do wymagań ergonomii, stosownie do § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny z 2002 r., za wyjątkiem krzeseł i stołów umieszczonych w części świetlicy, która w porze obiadowej pełniła rolę stołówki.

(dowód: akta kontroli str. 117)

1.8. W szkole funkcjonowała kuchnia oraz stołówka szkolna, utworzona kosztem części dużego pomieszczenia świetlicy szkolnej, z której korzystali uczniowie szkoły. W kuchni szkolnej odbywało się porcjowanie ciepłych posiłków/obiadów dostarczanych do Szkoły przez firmę cateringową, natomiast spożywanie posiłków odbywało się w części dużego pomieszczenia świetlicy szkolnej, pełniącego w porze obiadowej rolę stołówki. Ponadto, uczniowie mieli możliwość picia codziennie ciepłej herbaty podczas śniadania, które wraz z nauczycielem spożywane było w sali lekcyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 19-25, 89-90, 117)

W dniu 27 lutego 2013 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu przeprowadził kontrolę sanitarną kuchni, w której wydawane są posiłki. Nie

¹⁰ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.

stwierdzono nieprawidłowości, zarówno w zakresie stanu technicznego urządzeń wchodzących w skład kuchni, jak i dystrybucji posiłków oraz opracowania, wdrożenia i przestrzegania instrukcji dobrej praktyki higienicznej.

(dowód: akta kontroli str. 19-25)

1.9. W części świetlicy, która pełniła rolę stołówki, nie zapewniono krzeseł i stołów dostosowanych do zasad ergonomii. Znajdujące się tam krzesła i stoły nie miały bowiem możliwości regulacji wysokości. Wszystkie miały jeden rozmiar, podczas gdy do części świetlicy, pełniącej rolę stołówki uczęszczały wszystkie dzieci ze szkoły, w tym zarówno z oddziałów przedszkolnych, jak i z klas I-III.

(dowód: akta kontroli str. 117)

1.10. Stosownie do § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny z 2002 r. w każdej z sal lekcyjnych przeznaczonych dla uczniów klas I-III zapewniono im możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych (na regałach i w szufladach, co zostało opisane w pkt 1.3. niniejszego wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 92)

1.11. Uczniowie I klas mieli zapewniony bezpieczny dostęp do pomieszczeń sanitarnych. Drzwi do ww. pomieszczeń były widoczne z sal lekcyjnych. Pomieszczenia te oraz ich wyposażenie, stosownie do § 8 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny z 2002 r., były w dobrym stanie, czyste oraz ze środkami higieny osobistej (jedynie papier toaletowy znajdował się w salach lekcyjnych i był wydawany na prośbę uczniów). Urządzenia w pomieszczeniach sanitarnych dostępne dla uczennic i uczniów klas I-III były dostosowane do wzrostu dzieci, w tym również sześciolletnich, a ich liczba (umywalk, misek ustępowych i pisuarów) mieściła się w wymaganiach określonych w § 84 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹¹.

Bieżące monitorowanie stanu sanitarnego łazienek przeprowadzała sprzątaczką, która stan czystości sprawdzała po każdych przerwach śródlekcyjnych.

Ponadto, w Szkole przeprowadzane były, przez kierownika gospodarczego, doraźne kontrole wykonywania przez sprzątaczkę swoich obowiązków (w okresie od września 2013 r. do marca 2014 r. dwa razy w miesiącu).

(dowód: akta kontroli str. 95, 97-100,116)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W świetlicy, w której wyodrębniono część do spożywania posiłków, stoły i krzesła nie zostały dostosowane do wzrostu uczniów, stosownie do wymogów określonych w § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny z 2002 r., zgodnie z którymi „Sprzęty, z których korzystają osoby pozostające pod opieką szkoły lub placówki, dostosowuje się do wymagań ergonomii”.

NIK zwraca ponadto uwagę, że świetlica winna być przeznaczona w głównej mierze na prowadzenie zajęć dydaktycznych, w tym pomoc w nauce, rozwijanie zainteresowań, uzdolnień wychowanków oraz organizowaniu gier i zabaw, spożywanie natomiast, w godzinach jej pracy, posiłków może stwarzać problemy w prawidłowym prowadzeniu procesu dydaktycznego.

(dowód: akta kontroli str. 117)

¹¹ Dz. U. Nr 75, poz. 690, ze zm.

Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka w wyjaśnieniu podała m.in., że bardzo trudne jest dostosowanie mebli w jednym pomieszczeniu do wzrostu przebywających w nim uczniów, jeżeli są to dzieci w wieku od 6 do 13 lat, bowiem grupy dzieci przebywających w świetlicy i spożywających w niej posiłek ulegają ciągłej zmianie. Aby więc zapewnić wszystkim dzieciom optymalne warunki wykorzystano zasadę, że „lepiej jest siedzieć za wysoko niż za nisko” ustalonej na podstawie badań przeprowadzonych metodą „mory fotoprojekcyjnej”¹² (...). W celu podniesienia bezpieczeństwa i usprawnienia pracy świetlicy przeprowadzono ewaluację wewnętrzną dotyczącą pracy świetlicy oraz, w dniu 29 kwietnia 2014 r. (tj. w toku kontroli NIK) dokonano częściowej wymiany stołów i krzeseł, umieszczając w niej meble w trzech rozmiarach (co potwierdziły przeprowadzone w dniu 6 maja 2014 r. oględziny sali).

(dowód: akta kontroli str. 139-145, 149)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK wskazuje, że przebywanie uczniów klas najmłodszych w godzinach porannych i popołudniowych (po godz. 15-tej) w świetlicy szkolnej razem z uczniami klas IV-VI, nie sprzyja budowaniu poczucia bezpieczeństwa uczniów klas najmłodszych, o którym mowa w pkt 2 „Zalecanych warunków i sposobu realizacji” podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych określonych w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie podstawy programowej i § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny z 2002 r.

(dowód: akta kontroli, str. 63-79, 80-84, 117)

Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka w wyjaśnieniu podała m.in., że przyznane szkole przez organ prowadzący 3,5 etatu wychowawcy świetlicy oraz konieczność zwiększania obsady tzw. dużej świetlicy w porze obiadu uniemożliwia otwarcie obu świetlic w godzinach od 6:30 do 16:30, rodzice oceniają świetlicę, jako miejsce bezpieczne mimo, iż przebywają w niej dzieci w różnym wieku, uczniowie w świetlicy przebywają zawsze pod opieką wychowawcy świetlicy (...).

(dowód: akta kontroli, str. 139-145)

W toku kontroli NIK, tj. w dniu 30 kwietnia 2014 r. Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka zwróciła się do organu prowadzącego z prośbą o utworzenie z dniem 1 września 2014 r. dodatkowego etatu wychowawcy świetlicy w celu wydłużenia czasu pracy świetlicy dla uczniów I etapu edukacyjnego i budowania poczucia bezpieczeństwa uczniów klas najmłodszych, o którym mowa w pkt 2 „Zalecanych warunków i sposobu realizacji” podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych określonych w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie podstawy programowej i § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny z 2002 r.

(dowód: akta kontroli, str. 150-152)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

¹² Ministerstwo Edukacji Narodowej „Ogólne zasady prawidłowego wyposażenia w meble sal dydaktycznych w szkołach podstawowych”. Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Pomocy Naukowych i Sprzętu Szkolnego. Warszawa 1996 r., str. 11.

2. Zapewnienie przez szkołę warunków organizacyjnych do edukacji uczniów sześcioletnich

2.1. W roku szkolnym 2013/2014 w Szkole funkcjonowały 4 oddziały I klas, które liczyły odpowiednio 23, 27, 20 i 26 uczniów. W Szkole, w okresie objętym kontrolą, do pierwszej klasy uczęszczało łącznie 27 sześciolatków (odpowiednio 8, 9, 2 i 8). Liczebność w poszczególnych oddziałach I klas wyniosła od 20 do 27 uczniów, przekraczała zatem, w jednym oddziale (Ib), maksymalną liczbę dzieci, zalecaną w pkt 4 „Zalecanych warunków i sposobu realizacji” podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, określonych w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie podstawy programowej (26).

(dowód: akta kontroli str. 43-46, 56-59)

W roku szkolnym objętym kontrolą nie występowały przypadki łączenia oddziałów I klas z innymi klasami.

(dowód: akta kontroli str. 43-46)

2.2. Na rok szkolny 2014/2015 Szkoła planuje utworzyć 7 oddziałów szkolnych I klas, przy czym liczba uczniów w jednym oddziale, zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz zmianie niektórych innych ustaw¹³, nie będzie przekraczała 25 osób.

(dowód: akta kontroli str. 47-48)

2.3. Stosownie do pkt 6 „Zalecanych warunków i sposobu realizacji” podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, określonych w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie podstawy programowej, w roku szkolnym objętym kontrolą, edukację w oddziałach klas I powierzono jednemu nauczycielowi/wychowawcy (za wyjątkiem zajęć komputerowych, religii, języka angielskiego i wychowania fizycznego).

(dowód: akta kontroli str. 26-39, 43-46)

2.4. W roku szkolnym 2013/2014 zapisano do świetlicy szkolnej 101 uczniów klas I-III, w tym 41 uczniów klas I, 38 uczniów klas II i 22 uczniów klas III. Badaniu w zakresie liczby uczniów przypadających na jednego opiekuna świetlicy szkolnej poddano próbę obejmującą zapisy dzienników świetlicy szkolnej z jednego wybranego losowo tygodnia roku szkolnego 2013/2014. Stwierdzono, że liczba uczniów w świetlicy nie przekraczała 25 osób, stosownie do wymogów określonych w § 7 ust. 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół¹⁴ (zwanego dalej: „rozporządzeniem w sprawie ramowych statutów”). Stwierdzono również, że zajęcia nie były prowadzone w stałych grupach wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 80-85,117)

2.5. Stosownie do § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ramowych statutów czas trwania zajęć edukacyjnych w klasach I ustala nauczyciel prowadzący te zajęcia, zachowując ogólnotygodniowy czas zajęć, o którym mowa w ust. 1.

(dowód: akta kontroli str. 43-46,117)

¹³ Dz. U. z 2013r., poz. 1265.

¹⁴ Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.

Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka w wyjaśnieniu podała, że rozkład i rytm zajęć nauczyciel dostosowuje do możliwości uczniów, a dzwonki określają tylko godziny rozpoczęcia i zakończenia lekcji z nauczycielem przedmiotu jak np. język angielski i religia.

(dowód: akta kontroli str. 102)

2.6. W okresie objętym kontrolą zajęcia komputerowe z I klasami prowadzone były w pracowni komputerowej wyposażonej w 24 komputery¹⁵ z dostępem do Internetu. Nie wszyscy uczniowie klas I mieli zatem zapewniony osobny komputer podczas zajęć. Według stanu na dzień przeprowadzania oględzin sali komputerowej, tj. 17 kwietnia 2014 r., w dwóch oddziałach klas I (b i d) uczyło się odpowiednio 27 i 26 uczniów, tj. o odpowiednio trzech i dwóch więcej niż stanowisk komputerowych w pracowni, w której prowadzono z nimi zajęcia.

(dowód: akta kontroli str. 45-46, 93)

W pracowni komputerowej nie wszystkie krzesła dostosowane były do wzrostu uczniów klas najmłodszych. Znajdowały się w niej krzesła jedynie koloru niebieskiego i zielonego, tj. przeznaczone dla uczniów o wzroście od 1,46 m do 1,88 m, natomiast w salach lekcyjnych przeznaczonych dla oddziałów klas I-III były także krzesła w kolorze żółtym i czerwonym, tj. dla uczniów o wzroście od 1,19 m do 1,59 m.

(dowód: akta kontroli str. 94)

2.7. Stosownie do pkt 18 „zalecanych warunków i sposobów realizacji” podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych określonych w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie podstawy programowej Szkoła zorganizowała, w roku szkolnym 2013/2014, dla uczniów klas I zajęcia zwiększające szanse edukacyjne uczniów zdolnych oraz uczniów mających trudności w nauce. Zajęcia z uczniem zdolnym odbywały się w wymiarze jednej godziny tygodniowo i były to głównie zajęcia dotyczące edukacji polonistycznej i matematycznej (w oddziale a klasy I również z elementami warsztatu dziennikarskiego i redagowania gazetki szkolnej). Uczestniczyło w nich około 40% uczniów oddziału a klasy I, 44% uczniów oddziału b klasy I, 36% uczniów oddziału c klasy I i 34,61% uczniów oddziału d klasy I. Ponadto, uczniowie oddziału d klasy I uczestniczyli w doskonaleniu znajomości języka angielskiego.

(dowód: akta kontroli str. 102-105, 139-145)

2.8. W okresie objętym kontrolą, uczniowie klas I korzystali z sal lekcyjnych zlokalizowanych w oddzielnym skrzydle szkoły. W tym samym skrzydle znajdowała się jedna sala (nr 5), do której uczęszczali uczniowie klas IV-VI. Sala komputerowa, pomieszczenia i sanitariaty, sala muzyczna, szatnia oraz sala przeznaczona na lekcje wyrównywania wiedzy i do pracy z uczniem zdolnym, do której uczęszczali uczniowie klas najmłodszych również znajdowały się w tym skrzydle. Jedynie świetlica i jadalnia była wspólna dla wszystkich uczniów Szkoły, co zostało opisane w pkt 1.7 i 1.8 niniejszego wystąpienia.

Klasy starsze korzystały z sal zlokalizowanych w drugim skrzydle Szkoły i jednej sali zlokalizowanej w skrzydle Szkoły przeznaczonym dla klas I-III.

(dowód: akta kontroli str. 117)

W toku kontroli NIK, tj. w maju 2014 r. Szkoła otrzymała od Komitetu Honorowego oraz Jury Ogólnopolskiego Konkursu Bezpieczna Szkoła – Bezpieczny Uczeń tytuł Bezpiecznej Szkoły oraz członkostwo Ogólnopolskiego Klubu Bezpieczne Szkoły.

¹⁵ Klasa I nie dzieli się podczas ww. zajęć na grupy.

(dowód: akta kontroli str. 153-154)

2.9. Klasy I-III miały swoją szatnię zorganizowaną na korytarzu. Wieszaków w szatni dla klas I-III nie wymieniono na mniejsze, niższe. Znajdowały się one na wysokości 160 cm. W szatni nie usytuowano ławek, umożliwiających dzieciom samodzielne dokonywanie zmian obuwia.

(dowód: akta kontroli str. 117)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Krzesel w pracowni komputerowej oraz wieszaków w szatni, z których korzystali uczniowie klas I nie dostosowano do wzrostu uczniów, co było niezgodne z wymogami określonymi w § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny z 2002 r.

(dowód: akta kontroli, str. 94, 117)

Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka w wyjaśnieniu podała, że cyt. wieszaki na ubrania na korytarzach zostały umieszczone na wysokości 160 cm ze względów bezpieczeństwa. Dzieci przebywają w budynku podczas np. opadów deszczu i wystające wieszaki ze ścian mogłyby stanowić zagrożenie dla ich bezpieczeństwa (...). Natomiast odnośnie sali komputerowej podała, że cyt. uczniowie przebywają w sali komputerowej tylko 1 godzinę w tygodniu. Zgodnie z zasadami ergonomii dopuszczalne jest korzystanie z mebli wyższych niż wynika to ze wzrostu ucznia. Ponadto, z sali komputerowej korzystają uczniowie klas I-VI i niemożliwe jest umieszczenie w jednej sali mebli w tylu rozmiarach, aby odpowiadały dokładnie wzrostowi każdego ucznia.

(dowód: akta kontroli, str. 139-145)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W roku szkolnym 2013/2014 w Szkole oddział b klasy I liczy 27 uczniów, podczas gdy według pkt 4 „Zalecanych warunków i sposobu realizacji” podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, określonych w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie podstawy programowej: „Wskazane jest, aby edukacja w klasach I-III odbywała się w zespołach rówieśniczych liczących nie więcej niż 26 osób”.

(dowód: akta kontroli, str. 43-46, 56-59)

Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka w wyjaśnieniu podała, że liczba uczniów w poszczególnych oddziałach była zgodna z zaleceniami organu prowadzącego, który nakazał tworzyć oddziały do 24 uczniów, które nie będą dzielone na grupy i oddziały liczniejsze z podziałem na grupy (...).

(dowód: akta kontroli, str. 139-145, 147-148)

Wskazać jednak w tym miejscu trzeba, że zaledwie kilka dni po sporządzeniu aneksu (z dnia 1 września 2013 r.) z podziałem na grupy, w wyniku decyzji organu prowadzącego opracowano aneks (w dniu 19 września 2013 r.), w którym odstąpiono od podziału na grupy.

(dowód: akta kontroli, str. 139-145, 147-148)

2. W roku szkolnym 2013/2014 nie wszyscy uczniowie klas I mieli do dyspozycji osobny komputer podczas zajęć komputerowych, zatem nie osiągnięto w Szkole zalecanego standardu, o którym mowa w pkt 11 „Zalecanych warunków i sposobu realizacji” podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, określonych w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie podstawy programowej („Zaleca się, aby podczas zajęć uczeń miał do swojej dyspozycji osobny komputer

z dostępem do Internetu”) i tym samym cel, do którego dąży ustawodawca nie został osiągnięty.

(dowód: akta kontroli, str. 43-46, 93)

Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka w wyjaśnieniu podała, że cyt. nie wszyscy uczniowie oddziałów klas Ib i Id mają podczas zajęć komputerowych do dyspozycji osobny komputer w wyniku decyzji organu prowadzącego dotyczącej odstąpienia od podziału na grupy na I etapie edukacyjnym.

(dowód: akta kontroli, str. 139-145)

3. Jedna sala lekcyjna (nr 5) znajdująca się w skrzydle szkoły, do którego uczęszczają uczniowie klas I-III przeznaczona jest dla uczniów klas IV-VI, co nie sprzyja budowaniu poczucia bezpieczeństwa uczniów klas najmłodszych, o którym mowa w pkt 2 „Zalecanych warunków i sposobów realizacji” podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych określonych w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie podstawy programowej i § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny z 2002r.

(dowód: akta kontroli, str. 117)

Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka w wyjaśnieniu podała, że cyt. z sali nr 5 korzystają uczniowie II etapu edukacyjnego ze względów organizacyjnych. Wyłączenie tej sali spowodowałoby wydłużenie czasu pobytu w Szkole uczniów klas IV-VI, gdyż w ich części budynku Szkoły jest tylko 7 sal lekcyjnych (...). Podała również, że uczniowie klas IV-VI wchodzi do sali nr 5 pod opieką nauczyciela, natomiast dzieci z klas I-III pracują w systemie bezdzwonkowym, dlatego podczas przerw te dwie grupy wiekowe w większości nie spotykają się. Mogą spotkać się ewentualnie podczas wchodzenia do szkoły przed rozpoczęciem zajęć lub po ich zakończeniu. Zawsze są wtedy pod opieką nauczyciela (...).

(dowód: akta kontroli, str. 139-145)

Analiza planów lekcji wykazała, że mimo tego, iż dzieci z klas I-III pracują w systemie bezdzwonkowym, faktycznie mają one bezpośredni kontakt z pozostałym uczniami klas starszych, ponieważ są dni, w których ww. uczniowie o tej samej porze kończą lekcje, bądź na tą samą godzinę przychodzą do szkoły by rozpocząć zajęcia. Zatem, zdaniem NIK, udostępnienie jednej sali lekcyjnej uczniom klas IV-VI w przestrzeni Szkoły przeznaczonej dla uczniów klas I-III można uznać za niezgodne z zasadą budowania poczucia bezpieczeństwa uczniów klas najmłodszych.

NIK zwraca jednak uwagę, że na rok szkolny 2014/2015 Dyrektor Szkoły planuje ww. salę udostępnić oddziałom klas I, zatem możliwe jest dokonanie takich zmian organizacyjnych, by całkowicie oddzielić uczniów I etapu edukacyjnego od uczniów II etapu edukacyjnego.

(dowód: akta kontroli, str. 49-50, 139-145)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Zapewnienie odpowiedniej kadry nauczycieli do edukacji uczniów sześciolatków.

Opis stanu faktycznego

3.1. W roku szkolnym 2013/2014 zajęcia we wszystkich 13 oddziałach klas I-III prowadziło łącznie 22 nauczycieli, w tym 13 w zakresie nauczania zintegrowanego (wychowawcy klasy), dwóch języka angielskiego, dwóch zajęć komputerowych, dwóch religii i trzech wychowania fizycznego. Nauczyciele posiadali kwalifikacje zawodowe

zgodne z określonymi w § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 26-31, 43-46)

W roku szkolnym 2014/2015 planuje się powierzyć prowadzenie zajęć w 16 oddziałach klas I 12 wychowawcom klas I-III z roku szkolnego 2013/2014 (jeden będzie prowadził zajęcia tylko z języka angielskiego), dwóm nauczycielom wracającym z urlopów dla poratowania zdrowia i dwóm nauczycielom, którzy w roku szkolnym 2013/2014 byli wychowawcami zerówek.

(dowód: akta kontroli str. 26-31, 47-48, 150-152)

Dyrektor Szkoły – Pani Elżbieta Nawrocka w wyjaśnieniu podała, że w jej ocenie, od 1 września 2014 r. w związku ze zwiększeniem liczby uczniów w klasie pierwszej, niewystarczająca będzie liczba nauczycieli specjalistów, którzy zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹⁷, powinni prowadzić tę pomoc na zasadach określonych w rozporządzeniu.

Wraz z projektem arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2014/2015 złożono do organu prowadzącego pismo z prośbą o zwiększenie wymiaru zatrudnienia logopedy z 11/22 do 22/22, tj. o połowę etatu i wydłużenie czasu pracy świetlicy dla uczniów I etapu edukacyjnego w godz. od 6:30 do 17:00 poprzez utworzenie dodatkowego etatu wychowawcy świetlicy.

(dowód: akta kontroli str. 150-152)

3.2. Nauczyciele Szkoły, prowadzący zajęcia w oddziałach klas I-III, w okresie objętym kontrolą, uczestniczyli w ramach doskonalenia zawodowego nauczycieli w szkoleniach wewnętrznych (narady i szkolenia Rady Pedagogicznej z zakresu zmian w prawie oświatowym, a także funkcjonujących w Szkole zespołów samokształceniowych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i tzw. „otwartych lekcji”), jak również zewnętrznych, w tym m.in.:

1) z inicjatywy szkoły: „Metoda dobrego startu” - jeden nauczyciel,

2) z własnej inicjatywy:

- „Warsztaty kompetencji wychowawczych w zakresie reagowania na przejawy agresji dzieci i młodzieży” – 11 osób,
- „Radzenie sobie ze stresem i negatywnymi emocjami w trudnych sytuacjach szkolnych w ramach projektu „Nowoczesna edukacja w subregionie poznańskim” – 1 osoba,
- „Ten great ideas for using flashcards” – 1 osoba,
- „Co kryje sprawdzian” – 1 osoba,
- „W poszukiwaniu nowych rozwiązań czyli eksperymenty i innowacje w edukacji wczesnoszkolnej” – 1 osoba.

(dowód: akta kontroli str. 32-37, 102-103, 106-114)

¹⁶ Dz. U. z 2013 r., poz. 1207.

¹⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 532.

Plan doskonalenia nauczycieli obowiązujący na rok szkolny 2013/2014 nie przewidywał odrębnych szkoleń dotyczących objęcia sześciolatków obowiązkiem szkolnym.

(dowód: akta kontroli str. 38-42)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Wniosek

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁸, wnosi o kontynuowanie działań w celu dostosowania mebli szkolnych w sali komputerowej, części świetlicy szkolnej przeznaczonej do spożywania posiłków oraz szatni do zasad ergonomii.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 13 maja 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Sylvia Zakrzewska
Starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis

¹⁸ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm.